

ZIEKTE OF MODERNE VROUWEN (fragment)

Elfriede JELINEK

“In Chinese legendes staat geschreven dat grote meesters in hun schilderijen zijn gestapt en erin zijn verdwenen. De vrouw is geen grote meester. Daarom kan ze nooit volledig verdwijnen. Zij duikt weer op, bezig als ze is met het verdwijnen.”

Eva Meyer

Bovendien dank aan: Jean Baudrillard, Robert Walser, Roland Barthes, Joseph Goebbels, Bram Stoker, Joseph Sheridan Le Fanu, Der Spiegel, de radio, tv en veel anderen.

De personages:

EMILY verpleegster en vampier

CARMILLA huisvrouw, moeder en vampier

DR. HEIDKLIFF kaakchirurg en gynaecoloog

DR. BENNO HONDEMANS belastingadviseur en man van Carmilla

EEN HEILIGE

EEN MARTELARES

Vijf personen op rolschaatsen (verschillende grootte)

Een sprekende babypop met plezierige geluidjes

Twee goed opgevoede jachthonden

Een paar vrouwen in mooie kleren

Een dubbel wezen (Emily en Carmilla, samengenaaid)

Het gedicht is van Emily Brontë. De toon, vooral bij de mannen, graag bijna doorlopend snel, soepel, dynamisch, licht.

Vertaling: Wim Vermeylen

Gerda Soors

Met dank aan Clemens Ruthner (Oesterreichzentrum, Ufsia)
en Heinz Weierbüchler (Wenen)

I.

1) *De scène is in twee delen opgesplitst en wel zo dat het ene in het andere deel overgaat. Links: een soort arseenpraktijk met een ligstoel, een kruising tussen een stoel bij een tandarts en een gynaecoloog. Daarnaast een tafel met een sortiment bloedzakjes. De praktijk vloeit rechts over in een wild heidelandschap met rotsen. In de verte heuvels, water enz. Op kleine scènes kan het landschap met een kinderbad worden uitgewerkt. Mijnheer dokter Heidkliff, specialist in kaak- en vrouwenheeskunde, komt kuchend, met de tong uit de mond en hijgend als een wolf de scène opgelopen.*

Heidkliff: Ik kleed me uit en zwem in water. Ik ben hier, maar niet daar. Mijn kleren vouw ik zorgvuldig op. Buiten mijn zakenleven maak ik appetijtelijke wandelingen. Ik betaal het bedrag. Zonder nadenken stel ik mij onder de leiding van het element. Het houdt me overeind. Ik ben het observeren waard. In mij rust. Ik kijk naar buiten en zie langs mijn begrensde muren naar beneden. Ik ontsta door wat zich langs mijn middenas heeft samengetroeft: materiaal. Je kan mij van dichtbij of vanop afstand zien. Ik kijk op voorhand goed uit of er iemand komt. Niets. Ik spreek nu. Ik zou van mezelf geen slechte gewoonten kunnen opnoemen. Ik betaal. Ik ben een toonbeeld. Orde neem ik steeds in acht. Ik reik van onder tot boven. De zwaartekracht houdt me staande. Nu spreek ik. Een weg oversteken, omdat er links en rechts niets komt. Mij zal niemand iets uit het buitenland stiekem in de maag splitsen. Ik schrijf op wat ik wil. Ik schrijf mijzelf bijvoorbeeld in het register van een pension in. Ik graaf in de aarde. Ik koop iets. Ik vraag naar de prijs. Het is me toegestaan. Waar ik vandaan kom, daar ga ik onmiddellijk weer naartoe. Principieel zak ik nooit door het ijs. Ik sta stevig op mijn benen. Ik zal mij zeer spoedig verlossen. Ik ben een deel van een tegenstelling. Ik ben diegene, aan wie een ander zich meet. Ik meld mij tijdig voor een cursus. Ik verdwijn in een landschap en kom er weer uit. Ik maak van sport gebruik. Ik vind er anderen zoals ik. Met redevoeringen kan men lachen. Een autoweg trekt haar baan tot hier. Ik sta het toe. Het is normaal. Melodie. Wanorde wordt door mensen geschapen. Uitdagende lege flessen verschuilen zich in de oever. Vuilnis is afschrikwekkend, wanneer men dokter is. Iets stoot mij af. Ik neem mijn nieuwe wagen, topklasse natuurlijk. Regelmatig ontdek ik gebruikte condoms. Het zaad schiet heen en weer in zijn opgeblazen huisje. Het wil eruit, recht het leven in! Het wil werken. Het mag niet. Jouw geest, Emily, is van de mijne volledig gescheiden. Hij heeft eindelijk voor een bepaalde grootte gekozen. Het gaat snel hier onder mij. Een toilet langs de autoweg is een van de meest menselijke voorzieningen. Ik bedien me gratis van de boomgrens, wanneer ik wil. Handen wassen. Braaf. De hemel bevindt zich boven, in het verlengde van mijn lichaamsas. Er komt wind opzetten. Zoals gezegd pijnig ik het landschap niet langer met mijn gewicht. Land in zicht. Ik heb een hart. Ik ben de maatstaf. Het moet.

Sinds enige tijd is Emily hoestend dichterbij gekomen. Ze draagt een modieus, vloeiend kleed. Uit haar lichaam steken, discreet, een of twee houten spiesen waar bloed afdrupt. Heidkliff merkt haar na enige tijd op.

Heidkliff: Ik kijk je aan en zou niet graag weer jong zijn, omdat ik het nog ben. Ik voel me fit. Je bent zoals een beslissing van de meerderheid: tegen mijn wil opgedrongen. Maar nu hou ik zelfs al van je. Braaf. Ik geef je de toelating voor een of twee woorden. Die kan ik best verdragen. Je stoort me niet. Je schilt in al je tekortkomingen iets wat je graag zou eten. Op de aardbodem moet je 's nachts niet zo rondhossen. Storend lawaai. Waar was je zo lang? Omdat geld zeldzaam is, zijn sommigen boos.

Emily: Je hebt meer dan een keer gelijk. Ik besta buiten jou. Ik weet op het ogenblik precies waar ik begin en jij ophoudt. Je stoort me. Jij opengeslagen hoofdstuk. Jij spijskaart. Dank u oprecht. Ik nader je voorzichtig, omdat je gebaren maakt. Uit jou groeit er verdomme iets, dat moeder natuur onmogelijk in deze vorm bedoeld kan hebben. Ben ik hier? Ik geloof het wel. In mijn muil buit.

Heidkliff: Zeker, want je bent mijn toekomstige verloofde. Daarom geldt, waar ik ben, ben jij ook. Voilà. Op deze manier bespaar ik je een moeizame zoektocht. Wees gegroet. Ik ben nuttig voor je. En je hoofd zal ook nog nuttig voor je zijn.

Emily: Daar waar jij niet bent, daar is het geluk.

Heidkliff: Zelfs de wortels van mijn vingernagels komen tegen jou in het verzet. Een etterende appendix in de behaaglijkheid van mijn gevoel. Spijtig! Het zou zoals in een knusse bodega kunnen zijn. Hartelijk welkom. Ik operereer maar al te graag! Ik eet worst. Het is verschrikkelijk. Heb je pijn, Emily? Heb je vandaag eindelijk vrouwenpijn gekregen?

Emily: Noch tandpijn noch pijn in het onderlijf. Dank U. Wat is de mens, vraagt hij zich voortdurend af. Wat wil hij? Waar jij dit stuk aarde bezet houdt, kan ik niet naartoe. Ga weg! Wegwezen, vooruit! Ik ben geen stuk vuil. Mijn maandelijkse schulden betaal ik stipt. In een kantoor.

Heidkliff: Als tandarts en gynaecoloog heb ik je in een visioen gezien. Ik bid tot God. Laten we ons verloven aub. Nu zijn we verloofd. Wat zeg je? De vrijheid is een foute ontwikkeling in de geografie. Je houdt me zo in de greep, alleen een kind zou dat kunnen.

Emily: Ik beroer je. Ik ontroer je niet. Ik slijp een potlood. Anderen worden door korenvelden ontroerd. Zal ik mij spoedig tegen jou keren? Zover kan ik niet gaan, ik wil geen stuk van een dier grijpen. Natuur ben ik, herinner daarom dikwijls aan kunst.

Heidkliff: Maak je maar geen illusies over mijn trouw. Je ligt zo stralend voor mij. Je zou een hele cirkel mensen kunnen verplaatsen die rond een kampvuur zitten en country zingen. Mijn liefde kent grenzen. Bepaalde zaken die ik heb gezien, doen me aan iets zeldzaams denken. Ik kan er niet opkomen. Je hebt het voordeel vrouw te zijn, Emily, maak er geen misbruik van.

Emily: De tijd moet nu aub voor de liefde stilstaan. Dank U.

Heidkliff: Je bent met niets te vergelijken. Je bent de scherf van een spiegel, de roestige nagel die kan doden, een weekendreisje van twee personen naar een of andere hoofdstad. Je hebt een werkterrein. Je draait om mij heen. In een kring die ik bepaal. Ik geef je een aandenken van mij. Graag gedaan. Je bent niet dood. Indien je sterft, treur ik in mijn woning.

Emily: Ik denk dat ik een beroep moet doen op je beroep, mijn toekomstige man! Het is de toon die de muziek maakt. Dank u wel.

Heidkliff: Ik geloof dat ik op jouw diensten alleen maar strikt privé een beroep moet doen, Emily. Dank je wel. Je blijft als een hoge kastanjeboom aan mijn geheugen kleven. Ik heb voorliefdes en vooroordelen. Dat is menselijk. Daarvan ben ik overtuigd.

Emily: Ik ben het begin en het einde. Daartussen kom ik ook nog meermaals voor. *Ze lacht sissend, men ziet haar vampiertanden.*

Heidkliff: Ik zeg je nu iets dat ik, behalve op TV, nog nooit tot een vrouw heb gezegd: ik hou van je, Emily. Mijn God, wat ben ik toch een fantastische vent!

Emily: Ik heb mijn redenen om je trouw te blijven. Op deze gemakkelijke, uitnodigende stoel neem ik op dit ogenblik gewillig plaats. Ik ben al meerdere keren hier geweest, toen was dit huis een wei onder mensenvoeten. Ik pas perfekt. Een wonder! Ik ben het andere, dat er ook nog is. Daaraan moet je wennen. Bedankt dat je naar mij hebt geluisterd. *Ze probeert zich onhandig in de gynaecologische stoel te zetten, ze valt er echter telkens weer af.*

Heidkliff: Ik ken je ook van ergens. Waarschijnlijk omdat we verloofd zijn.

Emily: Deze stoel is zoals een dorp dat me niet duldt. Nochtans, ik ken de heide al veel jaren zeer goed van zien. Ik zou net zo goed hier dan wel ergens anders kunnen zijn. Ik breek er mijn kop over.

Heidkliff: Onmiddellijk de gepaste kleding hier aub! Ik ga sporten. In de trein of in het vliegtuig zit ik niet om een glimlach verlegen, om geld evenmin. Met bezoekers heb ik altijd geluk. Iemand komt. Iemand komt niet. Ik heb een gezicht en eet ermee.

Emily: Ik ga nu mijn voorhoofd tegen de steen van een piramide bonken. *Ze verdwijnt gewoonweg. Hoe u dat doet, mijnheer de voorzitter, is me om het even. Maar doet U het. Door de bodem laten zakken, spiegel, optrekken, enz. Heidkliff praat alsof Emily er nog altijd is.*

Heidkliff: Kijk, daar kan ik dus werkelijk niets aan doen. Dat kan niemand van de Orde der geneesheren mij verwijten. Ik besteed aandacht aan jou. Ik vraag waar ik hier kan parkeren zonder dat ik een boete krijg. Ik ben ik. Beweging! Als ik wil snel, als ik wil langzaam. Heerlijk. Gewrichten heb ik op zoveel plaatsen, ik hef er zware lasten mee zoals armen en benen. Fantastisch toch. Kan u mij het weer voorspellen aub? In deze vrouw leze wie kan. Je bent me een raadsel, Emily. Keurig ben je niet, behalve in je beroep. Je bent verpleegster. Anderen zijn sociale helpsters op platte schoenzolen. Ze zijn gelovig en moeten afscheid nemen van wat hen lief is. De zuster aait, dan wordt ze genaaid. Ze moet altijd weer opnieuw tot weerziens zeggen. De klant gaat. Het water ruist achter zijn slapen. De patiënt mag rustig verder leven. Jij bent de zevende hemel voor iemand die het uithoudt. Je helpt, je hebt lief. Openbare dienst. Ik zou je graag met een letter of getal benoemen, zonder dat ik me moet inspannen. Sta je me toe dat ik een verkorte uitgave van je maak? Ik zou je graag in een aquarium kweken. Bedankt dat je het misschien toelaat. Omdat jullie allemaal dezelfde zijn, moet ik niet speciaal een ander opzoeken. *Zit aan de gynae-stoel te pruisen.* Ik ben een werkpaard. Ik zit goed in elkaar. Ik functioneer. Indien nodig te midden van geur naar natuur. Ik ga graag naar de plaats waar men mij met een bit en een bevel beteugelt. *Een vleermuis fladdert juist boven zijn hoofd weg.* Natuur! Boven het land wordt het avond. Begerige hengelaars staan langs het kanaal. Hoe komt het dat er zoveel bloedconserven uit mijn goedge draaiende praktijk verdwijnen? Iemand lijkt ze letterlijk uit te drinken. Ja, bloed is een bijzonder sap. Het kan flink aan je boom schudden. Ik denk graag in getallen, ze hebben een mooi figuur. Ik luister graag naar fanfares. Mijn hobby is mijn verloofde Emily. *Alsof ze er nog steeds is.* Kan je niet beter orde houden? Indien je een paard was, zou je nu over hindernissen moeten springen. Als verpleegster ben je financieel onafhankelijk. De

sociale helpster is net zoals jij ideëel gebonden. De omschakeling naar een huwelijk zal je moeilijk vallen. Ik hou het uit. Van vrouwen hou ik niet als jaknikkers. Wat een trend! Je bidt en klimt op een ladder. Als dokter kan ik me één en ander veroorloven. Motorboten en zeiljachten. Zodat ze in de morgenzon fonkelen. Jij bent ook zo'n container voor iemand die graag en goed ademt. *De vleermuis fladdert weer ongemerkt boven zijn hoofd weg.*

Het geheim van mijn beroep is de scheiding tussen boven en onder. Deze opsplitsing is van medische aard en wordt steeds opnieuw constitutioneel bepaald. Welkom in het hospitaal. Op de arbeidsmarkt lopen vrouwen in jeans en T-shirts rond. Een hoofd verdwijnt helemaal in hun handpalmen. God wurgt ze zacht. Het is vroeg in de morgen. Ik zoek een stille baai waarin ik eventueel zonder textiel kan zwemmen. *Hij gaat het landschap in, naar de vijver.* Hier is er al een! Wees gegroet! Ik koop. Ik koop niets. Ach, Emily, kon ik je toch maar vastnagelen. Verlaat me niet. Je Dr. Heidkliff laat zoiets niet toe. Hij is Dr. med. Deze vrouwen hebben grote boodschappentassen om de schouder hangen. Er zit een formulier in, en warme kleren, ook bankbiljetten indien men uit het Oosten komt. Ook kinderspeelgoed, want ze hebben alles verloren wanneer ze bij ons binnenkijken met hun gezichten die sinds lang geen bekoorlijkheid meer hebben gezien. In de duisternis leven maden. Elke vluchteling kent dat gevoel. Jij, Emily, bent overal, je bent sociaal. Je helpt veel. Kon ik je delen toch maar van elkaar scheiden en hen aparte opgaven toewijzen! Ik hou van je. Ik hou meer van God. Ik leerde het in de christelijke volkspartij. Het wordt donker, het wordt licht. Ik doe het. Met welk mnemotechnisch geheugensteuntje heb ik kunnen onthouden dat je hier was? Ik herinner me die hulpmiddeltjes zelfs niet meer. Weet je, Emily, *hij begint zich uit te kleden*, ik kan altijd onmiddellijk merken of ik van je hou. Ik kijk langs mezelf naar beneden, zie je, zo! En die kleine handelsvertegenwoordiger van mijzelf roert zich al dan helaas niet. Kijk toch eens aan! Nu is het aan jou, laat het beest maar los! *Hij heeft zich uitgekled tot op zijn tijgerkleurige zwembroek. Nu springt hij in het water. Onmiddellijk hoort men water uit het off ruisen, vrolijke kreten van zwemmers, geroep van kinderen, gelach, geflaf van honden, een overvol strand op een mooie dag.* Ik oefen mij in de mooie zekerheid van bezitten. Hopelijk steelt niemand mijn confectiepak. Ik baad mijn pootjes. Ik doe aan sport, hopla, ik zwem. Ik rijd her en der naartoe. Misschien zie ik dan zelfs een TV-omroepster of een filmster in haar blootje. Ik duik. Ik stap in het water. Water is onzeker. Het weet niet waarheen met zichzelf. Ik ga trouwen. Alles helblauw. Mijn gevoel is een warme zuil van drek in mijn lijf. Ik voel het goed. Het blijft daar zolang ik wil. Mijn plezier is grenzeloos. Dank U wel. *Hij zwemt. Geluid van het zwembad. Hij spreekt nu alsof hij naar adem snakt.* De vrouw bestaat al sinds de oudheid, waar zij in voetnoten wordt vermeld. Ze waart door de geschiedenis! Daar sta je van te kijken hé Emily! Jazeker, voor jou

zijn er al enkelen de revue gepasseerd! Emily gaat te voet wanneer ze moet. Mijn klein misbaksel! Je bent een kleine kwelgeest en je babbelt met mensen. Ik moet nu wel goed opletten *ademloos*, anders kan ik haar niet meer onderscheiden van de buitenwereld. Ze wordt dan wereld. Je bent de wereld voor mij, Emily. En daarom hou ik van je. Ben je hier? Ik zou je graag aan mijn vriend voorstellen. Hij is sinds vele jaren niet hier geweest. Ook nu is hij er niet. Straks neem ik een tennisraket en sla ermee. Waaraan moet ik je herkennen, Emily, wanneer ik je op een keer onverwacht buiten mijn praktijk tegenkom? *De zwemgasten joelen en brullen*. Oh, sport, sport! Supersport! Prestatiesport! Voor jou, oh sport, wijk ik zelfs van de weg af! Jij wonderbaar en nog niet vervuild water! In jou wil ik verzinken. Met geoefende bewegingen hap ik wel naar verse lucht. *Hij is nog nauwelijks te verstaan*. Lawaai. Emily! Jij hebt alle capaciteiten om een grote kunstenares te zijn, maar je kan ook boekhoudster worden. Dat is toch heel wat! Tot weerziens! *Fel, verblindend licht, alsof heel de boel dreigt te exploderen. Zeer veel lawaai van de zwemgasten. Dan plotseling donker.*

2.) *Het landschap rechts ligt bijna in het donker. Links brandt de lamp in de dokterspraktijk. De belastingadviseur Dr. Benno Hondemans komt binnen. Hij brengt zijn vrouw Carmilla liefdevol mee, ze is hoogzwanger. Aan het paar hangt a.h.w. een mensenketting, en wel als volgt: vijf personen die kinderen moeten voorstellen maar door volwassenen worden gespeeld. Ze dragen allemaal rol-schaatsen. Het lijkt wel een reeks orgelpijpen, hoe groter het kind, hoe hoger de betreffende acteur zich moet oprichten. Zoals bij de ijsrevue. De ketting slingert wild heen en weer, enkele zaken vliegen tegen de grond. Het moet zo riskant mogelijk werken. (Op kleine podia misschien balletschoenen?)*

Benno: Mijn naam is Benno Hondemans. Voila, dat weten jullie dan van meet af aan. Ik ben belastingadviseur. Mijn beroep is helpen en genezen. Mijn vrouw is alweer rijp om te bevallen. Ik zou willen dat ik haar dat werk kon afnemen.

Carmilla: Het huis is mijn thuis. Ik ben niet uit klei opgetrokken, zoals ik je vroeger al verzekerd heb.

Benno: Nu ben je nog zo onbeweeglijk als het avondeten. Maar wacht een beetje, binnenkort zal je weer door een hartvormig deurgat kijken, of een instrument bespelen.

Carmilla: Als droomvrouw ben ik al tevreden met weinig realiteit. Ik heb nooit geleerd viool te spelen.

Benno: Je kan zo makkelijk gereconstrueerd worden. Het verbaast me altijd opnieuw. Er is niks aan je. Maar in jou ontstaat ontzettend veel. Ik heb een levendig verlangen naar algehele vernieuwing rondom mij. Ik ben een goede, soliede band, ik moet niet vervangen worden. En jij, Carmilla, kleine vrouw heel groot. En al voor de zesde keer. Fantastisch!

Carmilla: Ik ben tenslotte uit bezieling gemaakt, niet uit stof. Ik ben uit een rib ontstaan. Pleit dat geen klein beetje voor mij? Ik naai knopen aan, ik heb geen aanknopingspunten. Ik zal spoedig weer een mooi figuur hebben. *De kinderen joelen.*

Benno: Hoe moet ik je nu voor deze mensen beschrijven, Carmilla? Mijn vrouw is niet op haar gemak. Ze heeft besloten om God weer te dienen. Die beslissing treft ze meestal zelf. Zoveel belasting op haar lijf en toch houdt ze het uit. Principieel versta ik haar wel. Ik versta je zoals een loodrechte potloodlijn. Wat moet ik de dokter zeggen wanneer hij komt? Waaraan lijdt je?

Carmilla: Ik weet niet waar ik naartoe leid. De lijn weet het ook niet. Ik spreek de moedertaal en ik leer ze ook aan. Ik heb een probleem. Niks heb ik verhinderd. Nu moet ik wel naar buiten.

Benno: Onmiddellijk komt de dokter. Geduld! Eerst en vooral mag je zeker in deze mooi beklede stoel gaan zitten. Hoe graag zat ik op je plaats! Ik bekommer mij ondertussen op mijn zachtaardige manier om de kleintjes. Ze zijn van ons allebei. Graag gedaan. Ik hou ze goed in 't oog. Heb je gemerkt dat ze al kunnen spreken? De oudsten spreken zelfs vreemde talen en ze corresponderen. Van wie zouden ze dat hebben? Ik let nu op mijn kinderen. *Hij dwingt zijn vrouw in de gynae-stoel, trekt vrolijk haar benen uit elkaar, bevestigt ze in de beugels. Ze kreunt. De kleine kinderen komen snel snel toegelopen en verdringen mekaar om hun moeder tussen de benen te kijken. Ze stoten elkaar aan, gibberen, enz. De grote kinderen rollen over de grond en zetten de boel overhoop.*

Carmilla: Ik vraag me af of ik het gas heb toegedraaid. En wat met het licht, die onverzadigbare bron van stroomverbruik?

Benno: Geen zorgen voor nu, zeg ik. Ik verdien goed. Het is me een raadsel wat er in je hoofd omgaat. Je bent zoals een mooie namiddag. Men beleeft hem wel, maar achteraf kan men niet zeggen waarom.

Carmilla *kreunt*: Ik ben niet half en ik ben niet heel. Ik besta ergens daartussen. Ik

ben een beminnelijke onbeduidendheid. *Benno riemt ze steeds vaster in de stoel, Carmilla vecht ertegen, toch praten ze op gewone toon verder.*

Benno: Je zou zelfs de draad voor het labyrint nog op een verkeerde plaats leggen, wanneer men je met een mooi kleedje zou afleiden. Nochtans leg ik die draad elke dag opnieuw in je handtas. De aarde woedt tegen haar eigen schoonheid. Ze weet niet beter. Maar wat ben jij? Opgewonden! Voor een bevalling! Kijk eens hoeveel zon er hier in deze praktijk doordringt! De humeurige Dame Fortuna vertoeft hier beslist met plezier.

Carmilla: Ik heb alleen maar het beste voor, en het mooiste. *De kinderen razen door de praktijk.* Ik herken niets. Er hangt mist en gewoonte in de lucht. Waarom moet ik nu zo hardnekkig aan een kerkhof denken? Jij bent toch zo'n door en door goede vent, Benno.

Benno: Ik verheug me over je wil tot discipline in dit moeilijk vak. Deze geboorte zal doorgang vinden, dat garandeert je onze huisarts. Hij heeft geen zin voor humor en over zo'n zaken maakt hij helemaal geen grapjes. Niemand komt hier voorbij. Doe zoals gewoonlijk, Carmilla.

Carmilla: Ik ben bang.

Benno: Daarop zeg ik: mooi ben je niet.

Carmilla: Kan je niet wat liever zijn?

Benno: Dit is een aantrekkelijk natuurlijk gebeuren dat me sterk bevalt. Kon ik het maar van je afnemen, Ik ontmoet hier één, twee mensen. Geen ruzie nu!

Carmilla: Heb je vandaag de binnenlandse industrie en haar politici gesteund?

Benno: Vandaag nog niet. Gisteren wel. Een geboorte is geen ongeluk.

Carmilla: Ik ben geen handige kunstgreep van de Heer God. Hij is zo naïef geweest uitgerekend iemand als ik het wonder der schepping toe te vertrouwen.

Benno: Maak je geen zorgen! Hij heeft een goed doordacht plan voor ogen. Hij weet het beter dan jij. Hij eet geen hartige hapjes. Hij neemt in jou plaats.

Carmilla: Denk je dat ik Zijn schepping in discredit breng omdat ik zelf probeer te

scheppen? Zal Hij mij nu straffen?

Benno: Daarom haal ik geld uit de zakken van mijn klanten. Carmilla! Mijn soort paleis! Elk onbenullig gevoel zet je onmiddellijk ertoe aan het slechtste te denken. Denk eens aan de uitwerking daarvan op het ongebooren leven! Het lijdt al. Wat voor soort mens ben jij eigenlijk? Jij wil hier opvallen, dat merk ik al.

Carmilla: Ik ben goddeloos. Ik ben een dilettante van het bestaan. Een wonder dat ik spreek. Ik ben volmaakt helemaal niets.

Benno: Maar neen. Zo erg is het helemaal niet, geloof me toch! Je lichaam heeft zich uitgezet, maar dat is tenslotte voor een goed doel.

Carmilla: Zal de boreling dan uit het materiaal zijn waaruit ik besta, het arme kind, wat denk je, Benno? Hoe lief van het kindje Jezus! Dat hij mij in Zijn schepping zo elegant behandelt. Hij heeft me wel als grens geschapen, maar in Zijn goedheid mag ik soms toch een blik verder werpen dan mezelf. Ik denk dat er storm op komst is. Dood? Nee, dat kan toch niet! Er moeten beslist nog studies over me gemaakt worden en oefening baart kunst.

Benno: Maak je maar geen zorgen! Ik merk dat vrouwen veel meer van uiterlijkheden afhankelijk zijn dan mannen.

Carmilla: Maar Benno. Ik spreek over mijn binnenruimte. Hier binnenin. Niet daar buiten. Zo ver zou ik zelfs niet gaan. Ik heb plaats genomen.

Benno: Jawel. Nu geloof ik ook dat daarbinnen de wortels van alle kwaad zitten. Jij wezel! Deze dokter is naar ik vernomen heb ook tandarts en hij kan je wortels dus altijd uittrekken. Hij kan waar hij ook wil iets uit je wegnemen. Hij zal dan een rede afsteken en applaudiseren.

Carmilla: Ik hoop dat je me nog een kans geeft, Benno. Hoe bevalt je onze huidige kinderschaar, Benno?

Benno: Goed, denk ik.

De kinderen joelen en rijden rond. Het landschap krijgt nu een onheilspellende lichtinval, bijna onopgemerkt.

Carmilla: Nietwaar, Benno, zeg het mij nog een keer: hebben we in principe niet

genoeg aan onszelf? Spoedig zijn we met acht.

Benno: Jullie eierzuchtige vrouwen! Van waar komt die druk die jullie op mannen weten uit te oefenen? Waarom willen jullie ons steeds hoog op de zakelijke en maatschappelijke ladder zien staan?

Carmilla: Waar ben ik? Ik groet lief. Ik lever goederen.

Benno: Ik ben belastingsadviseur. Jij hebt me daartoe gebracht, omdat je naast mij zou kunnen staan. Geld moet werken. De mens ook.

Carmilla: Jouw grijs flanellen pak wou ik nog naar de droogkuis brengen. Sorry! Waar ik ook kijk: drek, vlekken, vuilnis. Geen veelheid aan vormen en soorten. Schotelantennes. Flora. Fauna. Bravo.

Benno: Ik kijk even naar onze kinderen en ik kan al niet meer boos op je zijn. Deze kinderen zullen de opvolgers van de grote klassiekers worden.

Carmilla: Het is wel vijf keer goed gegaan, maar ik maak me toch zorgen. Het zesde hadden jullie, jij en Jezus, beter aan een ander toevertrouwd. Aan de jonkvrouw Maria of aan Maria Magdalena, die zoveel boete heeft gedaan. Hun gezichten zijn nog nooit op het beeldscherm geweest. Ze zijn nog niet versleten. Ze zijn nog geen figuren in een soap.

Benno: Het is mooier wanneer jij het doet. Jij kent de weg beter.

Carmilla: Vooruit dan maar, ik probeer mijn vak op jouw sterk aandringen verder uit te oefenen. Dank je wel.

Benno: Nummer acht. Trek je baan. Verlies die burgerlijke glans niet, die je van mij hebt gekregen! *De kinderen joelen*. Koop jezelf stevige schoenen! Ga niet naar de bureaus, die kijken bij ons binnen! Woon ruim, woon licht! We kunnen bijvoorbeeld naar Griekenland vliegen! Kom terug van een uitstap! Hou mijn arm vast. *Dreigend onweer*.

Carmilla *spreekt moeizaam*: Ik hoop dat je in staat was dit kind een menselijk beeld te geven? Ik bedoel maar. Zodat men het later, waar gewenst, als mens kan herkennen. Zodat men het niet vergeet of vernietigt met gas. Vooruit, laat nu je show maar beginnen!

Benno: Ik was waarlijk geconcentreerd bij de zaak. Ik heb heel precies mezelf nog een keer gemaakt. Ik heb dit exemplaar precies zoals alle anderen geschapen. Kijk, hoe ze rollen en rollen en lopen en lopen!

Carmilla: Bedankt dat je mij dit gebraad in de buis hebt geschoven. Bedankt dat je dit broodje gebakken hebt.

Benno: Graag gedaan. Zonder dank. Toch hadden we net zo goed kunnen babbelen.

Carmilla: Ik hoop dat de dokter vlug komt en je werk afmaakt. Hij moet de puntjes op de i zetten. Hoe heet ik ook weer? Ik vergeet het altijd opnieuw.

Benno: Wanneer je het vergeet, zeg ik het je graag telkens opnieuw. Duizend keer, indien het moet! Er zit nog een beetje urine in je kamer. *Kust haar.*

Carmilla: Ik zal aan je denken wanneer het kind eruit komt. Ik dank je, dat je mij opnieuw hebt volgetankt.

Benno: Daarop antwoord ik: God is niet te doorgronden. Het is zijn wil. Het is zijn wet. Hij kan zelfs in de gestalte van een verlostang ingrijpen. *Het dondert.*

Carmilla: Het zal uitgerekend nu toch niet gaan regenen, Benno?

Benno: Nee, ik laat het nu niet regenen.

Carmilla: Je kan onmogelijk een mooi leven leiden met mij aan je zijde.

Benno: Onze kleintjes vergoeden alles. Ik ben mild.

Carmilla: Ik moet dan nog inkopen doen. Maar wat? En hoeveel? De pull zal toch wel niet krimpen zeker!

Benno: Jij mag je gelukkig prijzen, je leven is toch één lange ongestoorde slaap. *De kinderen maken zich nu op om de oever van het meer te vernietigen. Ze werpen stukken piepschuim rond. Joelen verschrikkelijk.*

Carmilla: Voor die ongepolijste brokjes daar, die binnenkort Gezelle voorgeschoteld krijgen, is het misschien wel niet zo best dat ik hun moeder ben. Ik knijp er liever tussenuit. Ik ben al vertrokken.

Benno: Gedaan met zoveel somberheid. Trek de stad eens in, laat de Schelde schitteren! Concentreer je op het alledaagse! Het kan mooi zijn. Laat de geboorte beginnen! Je zal je huis weerzien!

Carmilla: Nu begint de strijd. *Probeert in haar onderlichaam te kijken maar ligt vastgebonden in de stoel.* Waar is mijn plaats? Ah ja, hier is mijn plaats.

Benno *buigt zich over haar onderlichaam*: Kijk, het hoofd komt al piepen in de uitlaat. *Kijkt haar tussen de benen.* Helaas, de dokter is nog op huisbezoek. Spijtig. Een gemiste kans. Denk je dat je zal overleven? Hopla! Daar zit er een op uitkijk! Deze plaats is Antwerpen, dat betekent Vlaanderen! Het komt! Het komt! Uitstekend!

Carmilla *kreunend van inspanning*: En je hebt bij dit product nog wel zo je best gedaan. Je bent zo kunstig en zorgvuldig te werk gegaan. Het mag niet kapotgaan. Je was zo'n goede partner in dit proces, je hebt de hele productie op jou genomen. Ik kan het me nog herinneren; op die bewuste avond ben je tot laat in de nacht opgebleven! *De kinderen vernietigen het landschap, het dondert.*

Benno: De afvoerpijp vult zich met schuimend water. *Kijkt tussen Carmillas benen.* Wat een woestenij. Vuile was. Kom op! Vooruit ermee! *Zoals bij sport.* Eruit! Ik duld geen half werk in mijn omgeving!

Carmilla: Dit is normaal mijn stijl niet. *Benno grijpt vastbesloten tussen haar benen.* *Bliksem, donder. Schel licht, donker. Pauze.*

Uit: *Krankheit oder moderne Frauen*, Prometh Verlag, Köln, 1987, p.5-18.

© Elfriede Jelinek. Alle rechten voorbehouden. Opvoeringsrechten enkel mits schriftelijke toestemming van Theaterverlag Nyssen & Bansemer GmbH, Merowingerstrasse 21, D-50677 Köln.